

Návrh učební osnovy hry na elektronické hudební nástroje v ZUŠ

Ivan Žlebek, Vsetín

Rád bych předložil k veřejné diskusi návrh Učebních osnov hry na elektronické klávesové nástroje pro PHV a 1. - 4. ročník v základní umělecké škole, které jsou s úspěchem prověřovány na vsetínském ZUŠ již od školního roku 1993/94.

Jako hráč jsem se tímto nástrojem začal zabývat v roce 1985. Ve své muzikantské praxi jsem si sám na sobě ověřoval, jak by mohla vypadat výuka, kdyby se tomuto nástroji začalo vyučovat v ZUŠ.

Zpočátku jsem užíval pro doprovody jednoprstový systém (SINGLE FINGER), ale ten se ukázal být nepraktickým. Nevyhovovala mi u něj především struktura akordů, protože neumožňuje hrát zmenšené (dim), zvětšené (+) a jiné, zvukově bohaté akordy. Problém byl také v tom, že se tyto prstoklady liší u nástrojů různých výrobců a značek. Proto jsem začal používat klasický akordický způsob harmonizování, který doporučuji jako nejlepší i pro výuku již od těch nejmenších žáků.

V současnosti stále převládá mezi učiteli trend hrát co nejvíce písniček na úkor technického rozvoje a poznávání nástroje. Žák, který se začíná učit na keyboard, by však měl být veden tak, aby mu nečinilo potíže kdykoliv přestoupit na výuku klavíru. Proto je třeba klást důraz především na technickou pohyblivost prstů a každý žák by měl co nejdříve především dobře zvládnout obouruční hru. Samozřejmě, že při případném přechodu na klavír jsou vždy problémy s úhozem, protože dynamika má u elektronických kláves odlišný charakter, ale technická vyspělost žákovi zůstává.

Při výuce je vhodné žáky vést k všestrannosti. Měli by se orientovat na různých typech nástrojů. Obvykle mají jiný nástroj doma a jiný ve škole, a i když přijdou k nástroji jiného typu, měli by si umět vyhledat, zkombinovat a uplatnit prvky, které ke skladbě potřebují. Volby, které jsou již vestavěny výrobcem, si může žák upravovat anebo si naprogramovat své vlastní (tempo, rytmus, barvu nástroje i doprovodů). K výuce a procvičování programování jsou vhodné skladby nebo etudy pro dva nástroje. Žák si nahraje jako základ jeden nástroj a živě hraje druhý (a obráceně).

V rámci stávajících čtyřletých učebních osnov lze žáka naučit pouze programování v rámci nástroje, ale k jeho dalšímu využití nástroje patří také počítačové zpracování hudby (sekvencery, MIDI apod.). Právě to by mohlo být jednou z hlavních náplní výuky na druhém stupni ZUŠ, protože žák už je nabitý technickými schopnostmi a hudebním myšlením, které chce zdokonalovat.

I. Charakteristika a pojetí předmětu

Keyboard je elektronický moderní, současný a víceúčelový hudební nástroj. Lze jej přirovnat k počítači. Poskytuje nabídku k bohatému uplatnění a lze na tomto nástroji uplatnit prvky klavírní i varhanní hry, použít jej můžeme při doprovodech pěveckého sboru nebo jako součást jakéhokoliv orchestru, ale samozřejmě také jako samostatný sólový nástroj. Vše závisí na jeho technickém vybavení.

II. Rozdělení nástrojů

a) šířka kláves

- úzké klávesy (š 19 mm) (dnes už se nevyrábí)

- klasické klávesy (š 23 mm)

Obě skupiny jsou většinou vybaveny 4 - 5 oktávami, což je pro výuku dostačující. Nástroje s menším počtem oktáv nelze použít k výuce.

Nástroje mají 4 - 56 polyfonních hlasů. K výuce jsou vhodné nástroje již s 8 polyfonními hlasy. V současné době jsou na trhu dvanácti a vícehlasé nástroje (Yamaha, Casio, Roland, Kawai, GEM, aj.). Ostatní méně známé značky mají jen 4 hlasy.

Nástroje s klasickými klávesami bývají již vybaveny dynamickou klávesnicí, což nemusí být vždy výhodou, zejména v počátcích výuky. Je dobré, když lze dynamiku vypnout.

b) zvuky

nástroje jsou vybaveny 8 - 127 základními zvuky, které je anebo není možné vzájemně kombinovat. Zde však záleží na kvalitě imitovaného zvuku. Tato kvalita je závislá na technice, jakou byl zvuk vytvořen a uložen. U jednotlivých imitací pak je méně či více zdařilá, což závisí i na cenové hladině nástroje.

c) rytmy

tento prvek lze vhodně využít již v prvních fázích výuky. Jsou to naprogramovaná dvou - čtyřtaktí, která obsahují bicí nástroje, basové nástroje (baskytara, kontrabas, tuba aj.), doprovodné nástroje (kytara, klavír, varhany, smyčce, dechy, aj.). U kvalitnějších nástrojů si lze z nabídky vybrat, doprovody upravovat nebo i programovat vlastní. Počet rytmů bývá 8 - 100, ale i více.

d) paměti

kvalitnější nástroje jsou vybaveny pamětí, do které lze nahrávat celé skladbičky nebo jen rytmický podklad anebo jenom melodii. Tento prvek je velmi atraktivní, neboť žák si může ihned přehrát, co se naučil, také může nahrávku doplňovat o další melodie či dohrávky, což jsou prvky důležité pro komponování, aranžování a improvizaci.

e) další vybavení nástroje

- transpozice - možnost transponování 12x o půl tónu výš a 12x o půl tónu níž
- intro/ending - předehra/dohra
- fill in - mezitaktí, přechody do variací
- display - je zobrazeno číslo zvuku, rytmu, tempa apod.
- MIDI - možnost komunikace s jiným zařízením

Nástroje jsou dle cenové hladiny vybaveny dalšími možnostmi.

III. Cíl a obsah

Cílem výuky je především rozvoj muzikálnosti, hudební představivosti a citění žáka v rovnováze s jeho technickým vývojem. Stanovené vyučovací cíle v jednotlivých ročnících jsou pro učitele i žáka závazné a jejich plnění je podmínkou pro postup do dalšího ročníku.

Náplní práce je soustavné zdokonalování prstové techniky, upevňování rytmického a harmonického citění, rozvíjení hudební paměti, tvořivých schopností žáka, využití technických parametrů a možností nástroje, schopnost přechodu i na klasický hudební nástroj (klavír n. varhany).

Obsah předmětu zahrnuje hru z listu, harmonizaci, tvorbu rytmicko-harmonických doprovodů k písním, improvizaci, komorní a souborovou hru.

Shrnutí cílů:

rozvoj hudebnosti

rozvoj estetického citění

rozvoj tvořivé činnosti pomocí hry na hudebním nástroji

rozvoj individuálních schopností žáka
formování osobnostního profilu žáka

Obsah:

Má za úkol tyto cíle realizovat ve výuce hry formou individuální výuky. Je vhodné volit strukturu vyučovací lekce, podněcovat iniciativu a snahu žáka po poznání nových skladeb. Při studiu skladeb dbát na přesné přečtení notového zápisu a dbát na konečné znění skladby.

IV. Metody a formy práce

Základním aspektem výuky je všeobecný rozvoj žáka při respektování jeho úrovně vnímání, paměti, schopnosti uvědomělé koncentrace. Vycházet z jeho způsobu a úrovně myšlení, jeho vlastních představ a fantazie, citovosti a aktivity. Stavět na jeho zájmu, schopnostech a povahových vlastnostech. Prostřednictvím veřejného vystupování rozvíjet žákův umělecký vkus a osobnost. Využívat nových progresivních metod a forem práce, včetně ovládnutí různých typů nástrojů. Uplatnit jejich technické vymoženosti a tím obohacovat celou výuku. Spolupracovat s učiteli zejména klávesového a akordeonového oddělení, které povede ke zdokonalení a zefektivnění výuky.

Upozornění: Nástroje jsou vybaveny schopností hrát harmonický doprovod stiskem jedné, respektive dvou či tří, klávesy (SINGLE FINGER). Tento způsob je velmi jednoduchý a žáci si jej velmi rychle osvojí. Tento způsob však nedoporučuji používat, neboť přechod na hru akordů klasickým způsobem bývá obtížný a žáci si pak na něj těžko zvykají.

Přípravné studium - PHV

II. pololetí 1 vyučovací lekce týdně
ve skupině nejméně 2 žáci

Výchovně vzdělávací cíl

- hravou formou vzbudit zájem žáka o hru na nástroj
- na základě zvládnutých návyků z 1. pololetí PHV rozvíjet rytmické cítění a smysl pro melodii
- osvojovat si správné návyky nástrojové hry

Prostředky k dosažení stanovených cílů:

- seznámení s nástrojem a jeho základní obsluhou
- sezení či stání u nástroje, postavení rukou
- orientace na klávesnici, klávesa c^1 , g^1
- poznávání základních barev (klavír, varhany, trubka, housle, klarinet, akordeon, basa)
- stisk kláves jednotlivými prsty
- poznávání 1. doby na rytmických modelech nástroje z rychlého do pomalého tempa
- hra jednoduchých písní pravou a levou rukou dle sluchu za doprovodu sekce bicích nástrojů v různých rytmických variantách
- hra jednoduchých písní pravou a levou rukou za doprovodu rytmicko-harmonické sekce řízené učitelem

Studijní materiál:

- J. Silvajová: 42 písniček pro PHV
- Z. Janžurová: Klavírní školička
- Z. Janžurová: S písničkou u klavíru

Machalíčková-Havlíček-Ondruš: Škola hry na akordeon

J. Kotík: 50 lidových písní pro akordeon (MHR1)

B. Bláha: Lidové písně pro akordeon (1)

Poznámka: je lépe vycházet ze znalosti písní, které se žáci naučili již v PHV

Metodické poznámky

Obsluha nástroje

- zapnutí, vypnutí, objasnění pojmu style - rytmus, voice – barva (...)

Sezení či stání u nástroje

- je výhodnější u nástroje stát, žák lépe postaví ruce na nástroji

Poznávání barev

- učitel volí barvy na nástroji a žák se učí je poznávat

- barvy volíme podle již poznaných nástrojů v PHV

Poznávání 1. doby

- učitel volí rytmické modely dané nástrojem a žáci se snaží tleskat 1. dobu

- je třeba vycházet z jednoduchých rytmů - tango, polka, valčík a zachovat naprogramované tempo (v případě zpomaleného tempa se žák hůře orientuje)

- pokračovat ve složitějších rytmech, zejména s méně výraznou 1. dobou a navázat na poznávání 3. doby, eventuálně i ostatních dob

- když je více žáků ve skupině, učitel je rozdělí a žáci střídavě tleskají všechny doby

Hra jednoduchých písní dle sluchu

- žák hraje střídavě pravou a levou rukou písničky, které zná z PHV, a postupně je zkouší na jednoduché rytmy zpočátku jen s bicími nástroji, později může harmonii hrát učitel

Poznámka:

1) je dobré, když má žák nástroj doma, není to však podmínkou

2) pokud při výuce postupujeme podle akordeonové školy, používáme spíše znějící barvu, a to varhany, akordeon apod

1. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Naučit žáka správným návykům nástrojové hry a základům obsluhy nástroje. Rozvíjet jeho rytmické schopnosti, cit pro melodii, harmonické cítění a smysl pro vlastní tvořivou činnost směřující k improvizaci, komponování a aranžování.

Prostředky k dosažení stanoveného cíle

- opakovat a upevňovat poznatky a dovednosti z PHV

- poznávání kláves, rozdělení do oktáv

- čtení not v G a F klíči

- nácvik legata, tenuta, staccata

- souhra pravé a levé ruky

- příprava na hru stupnic a akordů

- hra stupnic v protipohybu přes jednu oktávu

- nácvik akordů i v obrazech každou rukou zvlášť v harmonickém i melodickém tvaru
- příprava na hru kadence levou rukou (T-S-T-D-T)
- rozvíjení hry oběma rukama dle sluchu s použitím T-D, dudácké kvinty a jiného improvizovaného doprovodu v levé ruce
- rozlišování tempa (pomalu-rychle)

Studijní materiál

Technická cvičení:

prstová cvičení vycházející ze studijních úkolů

Stupnice:

C, G v rozsahu jedné oktávy protipohybem, legato

Akordy:

tónický kvintakord s obraty k probraným stupnicím v harmonickém i melodickém tvaru

Kadence:

T-S-T-D-T levou rukou k probraným stupnicím i od obratů ve vymezeném prostoru (C-fis)

Školy - etudy - přednesové skladby:

Machalíčková-Havlíček-Ondruš: Škola hry na akordeon

Böhmová-Grünfeldová-Sarauer: Klavírní škola pro začátečníky

Kleinová-Fišerová-Müllerová: Album etud I.

J. Kotík: 50 lidových písní (MHR I.)

B. Bláha: Lidové písně pro akordeon (I.)

Poznámka: Lze použít doporučenou klavírní a akordeonovou literaturu pro první ročník

Metodické poznámky:

Rozdělení do oktáv

- naučit žáka, podobně jako u klavíru, kde leží c^1 , poněvadž na nástrojích c^1 bývá uváděno jako první klávesa c zleva (to žáky často plete)

Čtení not v G a F klíči

- pokud pedagog preferuje výuku podle akordeonové školy, je třeba, aby žáky naučil číst noty v F klíči, podle potřeby prvních cvičení

Hra kadence T-S-T-D-T

- spojování akordů na základě společného tónu (viz schéma č. 1), ve vymezeném prostoru pro hru akordických doprovodů (C-fis).

Rozvíjení hry dle sluchu

- použijeme znalostí hry kadence, zpočátku jen základních tónů, postupně i celých akordů.

Rozlišování tempa

- na nástroji nastavíme pro hru pomalu $T = 60$ a rychle $T = 90$
- zvolíme jednoduchý rytmus, kde jsou jasné doby, nejlépe tango pro čtyřdobý takt a valčík pro třídobý takt.

Poznámka:

1) Při použití akordeonové školy musí učitel u cvičení 1b - 20b a následně až po cvičení 29 upravit prstoklady do pětiprstové polohy. Docílíme toho tak, že notu velké G

přetransponujeme o oktávu výš do polohy malého g a dostaneme pětiprstovou polohu (viz schéma č. 2). Zpočátku se to bude zdát i žákovi nelogické, ale není jiná možnost.

Schéma č. 2: c - 5. prst d - 4. prst e - 3. prst f - 2. prst g - 1. prst

Od cvičení 30b již hrajeme přesně podle záznamu. Je však nutné v této fázi začít hrát stupnici C dur, což nám pomůže v orientaci a pohybu levé ruky v rozsahu celé oktávy. Je nutné, aby učitel u každého cvičení psal pro levou ruku prstoklady.

2) Všechny ostatní prvky výuky (podklad palce, překlad prstů, nácvik legata, staccata, portamenta, non legato apod.) lze nacvičovat a upevňovat stejným způsobem, který je vhodný při hře na akordeon nebo klavír.

3) Žák si i při použití doprovodné rytmiky stále nahlas počítá

4) Při hraní a nácviku používáme barvu, která zní po celou dobu držení klávesy, nejlépe barvu varhan, zejména u cvičení z akordeonové školy.

2. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Prohlubovat technické a výrazové schopnosti žáka, rozvíjet jeho hudební projev na základě vybavení nástroje - rytmy, barvy, záznamové paměti.

Prostředky k dosažení stanoveného cíle

- hra durových stupnic v protipohybu oběma rukama dohromady legato
- hra akordů s obraty k probraným stupnicím oběma rukama dohromady v harmonickém i melodickém tvaru tenuto, legato
- hra kadence levou rukou od probraných obrátů non legato, staccato ve vymezeném prostoru pro hru akordických doprovodů
- zdokonalování hry legato, tenuto, non legato, staccato
- hra jednoduchých lidových písní dle sluchu s použitím TDS (základní tón i akordy) a rytmických doprovodů
- hra dvojhmatů
- rozlišování tempa (andante, moderato, allegretto, allegro)
- tečkovaný rytmus, synkopa, triola
- použití různých rytmů
- použití různých barev
- hra z paměti v pětiprstové poloze s použitím TDS a doprovodné jednotky nástroje
- použití paměťové jednotky ke hraní jednoduchých melodií a písní s tvorbou druhého hlasu a improvizace

Studijní materiál

Technická cvičení:

prstová cvičení vycházejí ze studijních úkolů

Stupnice:

C, G, D, A, F, B, Es dur v rozsahu jedné oktávy protipohybem oběma rukama dohromady legato, staccato

Akordy:

kvintakord i s obraty oběma rukama dohromady v harmonickém i melodickém tvaru legato, tenuto, staccato

Kadence:

T-S-T-D-T levou rukou od všech obrátů k probraným stupnicím ve vymezeném prostoru (C-fis)

Školy - etudy - přednesové skladby:

Machalíčková-Havlíček-Ondruš: Škola hry na akordeon

Böhmová-Grünfeldová-Sarauer: Klavírní škola pro začátečníky

C: Czerny op. 599: První cvičení pro klavír

L. Castiglione: Základné etudy pro akordeón

J. Kotík: 50 lidových písní (I. a II. sešit)

ABCD melodií mladého harmonikáře

Já písnička

Poznámka: lze použít doporučenou akordeonovou a klavírní literaturu pro druhý ročník

Metodické poznámky

Rozlišování tempa

- rozšíření o tempa, která jsou předepsána pro jednotlivá cvičení, určit vždy žákovi do jakého maximálního tempa má cvičení nacvičit

Hra z paměti v pětiprstové poloze s použitím T, D, S a doprovodné jednotky

- navazujeme na 1. ročník. Levou rukou tvoříme doprovod třemi způsoby (1. použití základního tónu akordu, 2. použití celého akordu, 3. použití rytmicko-harmonického doprovodu)

Použití různých rytmů

- první cvičení s doprovodnou jednotkou ze Školy na akordeon hrajeme na jednoduchý rytmus (tango)

- po zvládnutí v základním rytmu necháme žákovi samostatnou volbu různých rytmů a různých temp

Použití různých barev

- totéž co u rytmů provádíme u barev

- přibližně použít nástrojů k danému rytmu (např. u polky, valčíku volíme zvuk trubky, klarinetu, trombonu, akordeonu apod., u „country“ volíme harmoniku, klavír, housle, kytaru atd.)

- při výběru barev nám napomáhá u novějších nástrojů systém ONE TOUCH SETING (OTS), který vyvolává z paměti naprogramované barvy a tempo k danému rytmu.

Použití paměťové jednotky

- nástroje, které jsou vybaveny záznamovou pamětí, lze využít k tvorbě druhého hlasu k jednoduchým melodiím nebo k hraní skladby pro sólový nástroj a doprovod

- velmi vhodná jsou cvičení z klavírní školy

- pomoc učitele je nezbytná zejména při harmonizaci

- zpočátku je vhodné, když harmonický doprovod připraví učitel

- vhodné jsou Základné etudy pre akordeon od L. Castigliona, kdy žák hraje oba hlasy

3. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Procvičovat všechny dosud probrané technické prvky. Docílit zvukové vyrovnanosti při polyfonní hře a při hře s harmonicko-rytmickým doprovodem. Zdokonalovat prstovou techniku, samostatnost a nezávislost rukou. Zařazovat přednesové skladby různého charakteru a různých žánrů. Rozvíjet hru z listu a hru podle kytarových značek.

Prostředky k dosažení stanoveného cíle

- hra mollových stupnic v rovném pohybu oběma rukama dohromady
- hra akordů s obraty k probraným stupnicím oběma rukama dohromady v harmonickém i melodickém tvaru
- hra kadence levou rukou od probraných obrátů ve vymezeném prostoru pro hru akordických doprovodů
- zdokonalování hry legato, staccato, non legato, tenuto v různých kombinacích a souhry rukou
- nácvik dominantního septakordu
- orientace a zápis akordických značek probraných stupnic a akordů
- využití rytmů a barev dle charakteru hrané skladby
- nácvik základních melodických ozdob
- hra dvojhmatů
- hra ritardando, ritenuto, accelerando
- využití funkcí: FILL IN, DUAL VOICE, HARMONY, REGISTRACION, MEMORY, SPLIT, LARGE/SMALL
- hra jednoduchých melodií dle sluchu s využitím harmonicko-rytmické jednotky a použitím TDS
- nahrávání jednoduchých melodií do paměťové jednotky, tvorba další melodie na harmonické téma - improvizace
- zápis hraných jednoduchých melodií s použitím kytarových značek

Studijní materiál

Technická cvičení:

hra legato, staccato, tenuto v rytmických a frázovacích variantách

Stupnice:

a, e, h, d, g, c moll přes jednu oktávu rovným pohybem oběma rukama dohromady legato, staccato

C dur jako příprava na hru přes dvě oktávy

Akordy:

kvintakord s obraty k probraným stupnicím oběma rukama dohromady v harmonickém i melodickém tvaru legato, tenuto, staccato

Kadence:

T-S-T-D-T levou rukou od všech obrátů k probraným stupnicím ve vymezeném prostoru (C-fis)

Školy - etudy - přednesové skladby:

Machalíčková - Havlíček - Ondruš: Škola hry na akordeon

Böhmová - Grünfeldová - Sarauer: Klavírní škola pro začátečníky

C. Czerny op. 599: První cvičení pro klavír

H. Lemoine op. 37: Dětské etudy pro klavír

A. Benthien: Der neue Weg zum Keyboardspiel (sešit 2, 3)

E. Spáčil: Hrajeme s Yamahou
L. Castiglione: Základné etudy pre akordeón
Skladbičky starých mistrů (MAHARE č. 5)
ABCD mladého harmonikáře
Já, písnička

Poznámka: lze použít další vhodnou akordeonovou a klavírní literaturu pro 3. ročník

Metodické poznámky

Nácvik dominantního septakordu

- po teoretickém zvládnutí vytvoření dominantního septakordu přidáváme k dominantě sedmý stupeň
 - snažíme se hrát akord ve čtyřhlase, poněvadž vypuštěním kvinty se žák v obrazech plete a vynechává tercii, což nelze
 - kadence se hraje pak v podobě T-S-T-D-D7-T
 - kadenci zařadíme dle potřeby jako samostatné cvičení k již probraným tóninám
- Orientace a zápis akordických značek probraných stupnic a akordů
- žáka seznámíme s druhy záznamů akordických značek
 - odlišnosti je potřeba vysvětlit, neboť v akordeonové literatuře jsou rozlišnosti a je rozdíl mezi harmonickou značkou a kytarovou značkou (např.: akord c moll lze označit jako c, cm, Cm, Cmi - vše se v praxi používá; žáci se zpočátku v těchto variantách špatně orientují. Doporučuji publikaci K. Velebného „Jazzová praktika“, „Tajemství akordových značek“ M. Šolce ad.)

Využití rytmů a barev dle charakteru skladeb

- pokračujeme v prohlubování hudebního cítění k vhodné volbě rytmů a barevných kombinací podle charakteru hrané skladby

Využití funkcí:

FILL IN - zpestření jednotvárného rytmického doprovodu (po 4, 8 taktech)

DUAL VOICE - přiřazení druhé barvy k barvě původní (u novějších nástrojů jsou již kombinace naprogramovány)

HARMONY - lze hrát jednohlasou melodií ve vícehlasu dle nabídky nástroje (duet, trio, blok - čtyřhlas, country, oktáva); je řízeno zadáním akordu v levé ruce při zapnutém rytmicko-harmonickém doprovodu

REGISTRACION MEMORY - zpravidla 4 tlačítka - paměti, do kterých zaregistrujeme předvolby různých rytmů, barevných kombinací, tempa atp.

- při aktivaci OTS (viz 2. ročník) se pod těmito tlačítky objeví již naprogramované barevné kombinace k danému rytmu včetně udaného tempa
- chceme-li měnit tempo a ponechat dané barevné kombinace, musíme použít tlačítko

FREEZE - zmrazení

SPLIT - libovolné rozdělení klaviatury na dvě části s použitím jiné barvy pro každou stranu

LARGE/SMALL - tlačítko, které nám v daném rytmu zjednodušuje rytmicko-harmonický doprovod

4. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Upevňovat správné návyky hry a obsluhy nástroje. Zvyšovat technickou úroveň - pohyblivost prstů, hra vícehlasé melodie, rozšiřování znalostí dalších kytarových značek, pěstovat hru z paměti. Zařadit do výuky skladby různých žánrů a skladebných období, s důrazem na polyfonní hru. Nedopustit, aby převažovala hra s doprovodnou rytmicko-harmonickou jednotkou nad klasickým stylem hry na klavír či varhany. Vhodnou kombinací obou způsobů budovat vhodný repertoár pro veřejná vystoupení. Dále rozvíjet improvizaci a hru z listu s maximálním využitím vybavení nástroje.

Prostředky k dosažení stanoveného cíle

- hra paralelních stupnic v rovném pohybu přes dvě oktávy v rychlejším tempu oběma rukama dohromady
- hra akordů s obraty oběma rukama dohromady v harmonickém i melodickém tvaru v rychlejším tempu
- hra kadence s použitím D⁷ k probíraným stupnicím v rychlejším tempu
- výběr vhodných polyfonních skladeb s využitím barevných možností nástroje
- hru etud kombinovat s rytmicko-harmonickou jednotkou, na čemž si žák procvičuje získané vědomosti a návyky ze hry kadencí a učí se harmonicky myslet
- etudy volit individuálně s přihlédnutím k technickým dovednostem žáka
- vhodné využití barevných a rytmických kombinací při interpretaci etud a přednesových skladeb různých žánrů
- rozvíjet hru z listu a improvizaci
- zařadit do repertoáru skladby pro sólový nástroj s klavírním doprovodem a zjednodušenou formou je interpretovat pomocí paměťové jednotky

Studijní materiál

Technická cvičení:

prstová cvičení dle vlastního výběru s použitím úhozových a rytmických variací

Stupnice:

C, a, G, e, D, h, A, fis

F, d, B, g, Es, c, As, f

přes dvě oktávy rovným pohybem oběma rukama dohromady v legatu, staccatu v rychlejším pohybu

Akordy:

k probraným stupnicím v rychlejším tempu

Kadence:

T-S-T-D-D7-T v rychlejším tempu od všech obrátů ve vymezeném prostoru

Etudy:

C. Czerny op. 261: 125 pasážových cvičení pro klavír

H. Lemoine op. 37: Dětské etudy pro klavír

J. B. Duvernoy op. 276: Přípravná škola zručnosti (klavír)

Kleinová a spol.: Album etud II. a III.

Lze použít další vhodné tituly pro klavír a akordeon

Přednesové skladby:

J. S. Bach: Knížka pro AMB (klavír)

G. F. Händel: 12 lehkých klavírních skladeb

J. Kř. Vaňhal: Snadné sonatiny (klavír)

Drobné skladby 17. a 18. stol. (klavír)

ABCD mladého harmonikáře

A. Benthien: Der neue Weg zum Keyboardspiel (č. 4)

Já, písnička 1, 2, 3

Jednoduché skladbičky ze sbírek pro housle, zobcovou flétnu a další smyčcové a dechové nástroje.

Metodické poznámky

Výběr vhodných polyfonních skladeb s využitím barevných možností nástroje

- k interpretaci využít zejména cembalových a varhanních rejstříků.

Hru etud kombinovat s rytmicko-harmonickou jednotkou

- žák pod dohledem učitele harmonizuje etudu a u jednoduchých etud, kde levá ruka hraje rozložené nebo držené akordy, potom místo hraní levé ruky podle notového záznamu hraje harmonii s použitím rytmicko-harmonické jednotky

- u obtížných etud si žák nahrává celý doprovod do paměťové jednotky a etudu hraje přesně podle notového záznamu

Rozvíjet hru z listu a improvizaci

- použít notových materiálů na úrovni 1. a 2. ročníku

- improvizaci zdokonalovat a prohlubovat na daných harmonických modelech (dvanáctitaktové téma, čtverec apod.)

Zařazení skladeb pro sólový nástroj (housle, flétna apod.)

- jednoduchým způsobem harmonizovat za pomoci učitele klavírní doprovody, použít rytmicko-harmonickou jednotku k doprovodu sólového hráče.